

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Praze rozhodl JUDr. Vojtěchem Ceplem jako samosoudcem ve věci žalobců a) V [redacted] N [redacted], nar. [redacted], b) O [redacted] N [redacted], c) V [redacted] N [redacted], nar. [redacted], všichni bytem [redacted], všichni zast. JUDr. Marií Cilínkovou, advokátkou, Praha 1, Bolzanova 1, proti žalované Allianz pojišťovně, a.s., IČ 471 15 971, Římská 103/12, Praha 2, ochranu osobnosti a přiměřené zadostiučinění

t a k t o :

I. Žaloba s tím, aby byla žalovaná povinna zaplatit žalobcům ad a) 500.000,- Kč, žalobkyni ad b) 500.000,- Kč a žalobci ad c) 200.000,- Kč se z a m í t á .

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žaloba, kterou podali dva žalobci, rodiče zemřelého P [redacted] N [redacted], a v průběhu řízení se k nim připojil třetí žalobce, bratr P [redacted] N [redacted], se domáhala zadostiučinění v penězích ve smyslu §13 o.z. za neoprávněný zásah do práv ochrany osobnosti, kterého se měl dopustit M [redacted] P [redacted] tím, že způsobil dopravní nehodu, při které zahynul syn prvních dvou žalobců, P [redacted] N [redacted], a současně bratr třetího žalobce.

U žalované pak měl M [redacted] P [redacted] sjednáno zákonné pojištění smlouvou ze dne [redacted].

Součástí žalobních tvrzení byl průběh nehody dne 17.3.2001, okolnosti, odůvodňující výši požadovaného plnění v penězích, skutečnosti ohledně příbuzenských vztahů žalobců a jejich rodinné vztahy, a právní výklad k odpovědnosti žalovaného.

Žaloba zejména zdůraznila neodstranitelnost následků zásahu, to, že první žalobce po nehodě prodělal infarkt, který dává do souvislosti s nehodou, a řadu dalších následků pro život celé rodiny žalobců.

Pro prvního žalobce jakožto otce bylo požadováno 500.000,- Kč, pro druhou žalobkyni jako matku rovněž 500.000,- Kč a pro třetího žalobce jakožto bratra 200.000,- Kč.

Žalovaná se k věci vyjádřila dne 5.4.2004 u ústního jednání a rovněž u jednání dne 17.5.2004. Učinila nespornou větší část skutkového děje; podstatou její obrany byla především námitka, že **pojišťovna v rámci smlouvy o zákonném pojištění neodpovídá za nároky, vyplývající ze zásahu do ochrany osobnosti, nýbrž pouze za škodu**. Rovněž vznesla pochyby o možnosti uplatnit celý nárok na ochranu osobnosti vzhledem k novele občanského zákoníka po 1.5.2004.

V průběhu řízení byla prohlášena za nespornou převážná část skutkového děje:

- 1) Dne 17.3.2001 došlo k dopravní nehodě, při níž byl těžce zraněn P. N. a svým zraněním při převozu do nemocnice podlehl,
- 2) nehodu způsobil M. P., který řídil osobní automobil Peugeot 306, SPZ, který nezvládl vlivem nepřiměřené rychlosti vozidlo a kromě toho měl v době nehody 1,04 promile alkoholu v krvi,
- 3) M. P. v důsledku nehody zemřel rovněž a z toho důvodu bylo trestní řízení usnesením policie čvd. OVKT - 231/2001 ze dne 28.5.2001 zastaveno,
- 4) M. P. měl sjednáno zákonné pojištění za škodu způsobenou vozidlem u Allianz pojišťovny, a.s.,
- 5) v důsledku úmrtí P. N. došlo k závažné újmě na soukromém životě všech tří žalobců, kteří žili s P. N. ve velmi dobrých rodinných vztazích a mimořádně pevných citových vazbách. Prvního žalobce postihl v únoru 2003 akutní infarkt myokardu, který může být v příčinné souvislosti s popisovanou událostí.

Pouze pro úplnost soud provedl dokazování dalšími důkazy, a to výsledkem žalobců ad a) a ad c), a všeobecné podmínky Allianz.

Zjištěný skutkový stav, ze kterého soud vycházel, tedy zcela odpovídal nesporným skutečnostem.

Takto zjištěný skutkový stav považoval soud za úplný a dostatečný pro rozhodnutí. Účastníci již další důkazy nenavrhli, resp. z navržených důkazů sami ustoupili. Soud proto mohl přistoupit k právnímu hodnocení takto zjištěného stavu.

Podle § 11 o.z. má fyzická osoba právo na ochranu osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti, lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Ve smyslu § 11 o.z. je dotčeným právem především právo na soukromí a rodinný život, které je kromě citovaného ustanovení dále rozvedeno v Listině Práv č. 23/1991 Sb., čl. 7 a čl. 10 odst. 2 a 3, a dále v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod č. 209/1992 Sb., čl. 8 odstl.

Soud vycházel z názoru, že součástí tohoto práva na soukromí je i soužití s dalšími osobami, zejména pak členy rodiny (v našem případě s dcerou a sestrou); tedy vlastně zásahem do práv jedné osoby jsou současně narušena i osobnostní práva osoby jiné. Citové, kulturní, sociální a morální vztahy v rodině jsou velmi podstatnou složkou osobnosti; jakýkoli zásah, který tyto vztahy omezuje a který není podložen právem, je nutno považovat za neoprávněný zásah do práv na ochranu osobnosti.

K podobným závěrům dospěl rozsudek **Krajského soudu v Ostravě 23 C 52/96**. Závazný je potom nálezk Ústavního soudu **II. ÚS 517/99**, který v odůvodnění rozvádí stejnou myšlenku. Podobnost soud spatřuje i v rozhodnutí **IV. ÚS 315/01** (ve spojení s předchozími 23 C 82/99 Krajského soudu v Ostravě a 1 Co 204/2000 Vrchního soudu v Olomouci).

Pro úplnost je třeba poznamenat, že novela občanského zákoníka, zmíněná žalovaným, se těchto ustanovení v ničem nedotýká, a pro posouzení věci nemá žádný význam.

Soud uzavírá, že právo na soukromí a rodinný život je právem na ochranu osobnosti, jehož porušení bylo v tomto případě posuzováno.

Podle § 13 o.z. odst. 1) má fyzická osoba právo zejména se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Podle odst. 2) platí, že pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Podle odst. 3) platí, že výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

Velmi jednoznačný se jevil být soudu závěr, že zmíněný zásah do práva na soukromí a rodinný život je zásahem neoprávněným. Obdobný závěr byl u zdejšího soudu vysloven vícekrát (např. 32 C 19/2001, 36 C 28/2002, 36 C 10/2003), a ve všech případech byl tento názor soudem odvolacím potvrzen.

Nový je ovšem v tomto případě problém, zda odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti přechází na pojišťovnu, která má s původcem zásahu sjednané zákonné pojištění.

Soud prostudoval velmi důkladně podmínky pojistné smlouvy, které se téměř shodují s textem zákona č. 168/1999 Sb. v platném znění, a ze kterých je třeba zvláště zdůraznit tato ustanovení:

§ 2 - vymezení pojmů, h) škodnou událostí se rozumí způsobení škody provozem vozidla,

§ 6 - rozsah pojištění odpovědnosti:

1) Pojištění odpovědnosti se vztahuje na každou osobu, která odpovídá za škodu způsobenou provozem vozidla uvedeného v pojistné smlouvě.

2) Nestanoví-li tento zákon jinak, má pojištěný nárok, aby pojistitel za něho nahradil v rozsahu a ve výši podle zvláštního právního předpisu¹⁵⁾ poškozeným uplatněné a prokázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví nebo usmrcením,

b) škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škody vzniklé odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat (dále jen "věcná škoda"),

c) škody, která má povahu ušlého zisku,

d) účelně vynaložených nákladů spojených s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c), pokud ke škodné události, ze které tato škoda vznikla a za kterou pojištěný odpovídá, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti. Škoda se hradí v penězích, maximálně však do výše limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě.

pozn. 15) § 442 a následující občanského zákoníku.

Je na první pohled zřejmé, že zákon mluví výlučně o škodě, nikoli o jiné odpovědnosti; zřejmé je o i s citované poznámky 15), kde není odkaz na §§11 a 13 o.z., nebo obecně na celý občanský zákoník, ale výlučně na ustanovení o náhradě škody. Ve stejném duchu se nese také text následujícího §7, který hovoří o tom, ve kterých případech se povinnost plnit na pojišťovnu nevztahuje. ve všech případech je užíváno spojení „škoda“ nebo „náhrada škody“, a nic neumožňuje text rozšířit tak, aby se vztahoval i na újmu a zásah do ochrany osobnosti.

Tento soud proto uzavírá, že **povinnost plnit z důvodu újmy na ochraně osobnosti ve smyslu § 13 o.z. může přejít na další osobu - v tomto případě pojišťovnu - výhradně na základě zákona, nebo na základě řádného, srozumitelného a svobodného právního úkonu.** Ani jedna z těchto podmínek splněna není; zákon se na ochranu osobnosti nevztahuje, a pojišťovna ve svých smluvních podmínkách zjevně o ochraně osobnosti neuvažovala. Rozšiřující výklad, který by zvýšil povinnosti jedné smluvní strany bez jejího úmyslu tímto způsobem, je nepřipustný. Povinnost plnit tedy na žalovanou nepřešla a to samo o sobě je důvodem k zamítnutím žaloby.

Soud shledal i právní problém další, žalovanou stranu neuplatněný. Je jím právní názor, vyslovený Vrchním soudem Praze v rozsudku 1 Co 338/94: **Povinnost poskytnout zadostiučinění podle ustanovení § 13 o.z. je osobně spjata s osobou, která se neoprávněného zásahu do osobních práv fyzické osoby dopustila. Má tedy osobní charakter a proto zaniká smrtí takovéto osoby.**

Pokud existují výjimky, kdy nárok strany poškozené mohou vymáhat jejich právní nástupci (podle § 15 o.z.), potom **na straně povinné není takový přechod práv možný vůbec v případě, že původce zásahu zemřel.** Případný nárok podle § 13 odst. 2) a 3) tedy zanikl v okamžiku smrti M. P. a nemohl platně přejít vůbec na nikoho - tedy ani na pojišťovnu.

To bylo druhým důvodem, který vedl k zamítnutí žaloby jako celku.

Za dané situace pak není třeba dále zkoumat, zda byly požadavky strany žalobců úměrné ve smyslu § 13 odst. 2) a 3).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 a contrario, kdy by měl žalovaný nárok na náhradu nákladů řízení, ale žádné náklady neúčtoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů od doručení k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

V Praze 20.5.2004

JUDr. Vojtěch Cepl